

2002

Föstudaginn 22. maí 1998.

Nr. 312/1997.

Sigurður Davíðsson

(Jón Steinar Gunnlaugsson hrl.)

gegn

Erco sf.

Vátryggingafélagi Íslands hf.

(Hákon Árnason hrl.) og

íslenska ríkinu

(Jón G. Tómasson hrl.)

og

Erco sf. og

Vátryggingafélag Íslands hf.

gegn

Sigurði Davíðssyni

Bifreiðar. Lífamstjón. Örorka. Skaðabótalög. Sératkvæði.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Pétur Kr. Hafstein, Garðar Gíslason, Guðrún Erlendsdóttir, Haraldur Henrysson og Hjörtur Torfason.

Aðaláfrýjandi skaut málinu til Hæstaréttar með stefnu 24. júlí 1997. Hann krefst þess, að gagnáfrýjendur verði dæmdir til að greiða in solidum 363.495 krónur með 2% ársvöxtum samkvæmt 16. gr. skaðabótalaga nr. 50/1993 frá 3. september 1994 til 23. október 1996, en með dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla vaxtalaga nr. 25/1987 frá þeim degi til greiðsludags. Þá krefst aðaláfrýjandi þess, að gagnáfrýjendur og stefndi íslenska ríkið verði dæmdir til að greiða in solidum aðallega 2.590.253 krónur, en til vara 704.155 krónur, hvort tveggja með vöxtum samkvæmt 7. gr. vaxtalaga frá 3. september 1994 til 28. nóvember 1996, en með dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla laganna frá þeim degi til greiðsludags. Loks krefst aðaláfrýjandi þess, að gagnáfrýjendur og stefndi verði dæmdir til að greiða in solidum málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti.

Málinu var gagnáfrýjað með stefnu 28. ágúst 1997. Gagnáfrýjendur krefjast aðallega sýknu, en til vara, að dómkröfur aðaláfrýjanda verði lækkaðar til mikilla muna. Þá krefjast þeir málskostnaðar í héraði og fyrir Hæstarétti.

Stefndi íslenska ríkið krefst staðfestingar héraðsdóms gagnvart sér og málskostnaðar fyrir Hæstarétti.

I.

Atvikum málsins er lýst í héraðsdómi. Ekki er deilt um fébóta-ábyrgð gagnáfrýjenda á grundvelli XIII. kafla umferðarlaga nr. 50/1987 vegna þess slyss, er aðaláfrýjandi varð fyrir 3. september 1994. Af hálfu gagnáfrýjanda Vátryggingafélags Íslands hf. voru aðaláfrýjanda greiddar bætur 8. október 1996, en hann hafði sett fram kröfur sínar í bréfi til félagsins 23. september sama ár. Var tekið við bótum af hálfu aðaláfrýjanda með skýrum fyrirvara um fjögur tilgreind at-riði, sem deilt er um í þessu máli.

Krafa aðaláfrýjanda á hendur stefnda íslenska ríkinu er á því reist, að 6. gr. skaðabótalaga mæli honum ekki fullar bætur fyrir þá skerðingu aflahæfis, sem hann hafi orðið fyrir í slysinu. Er þá vísað til þágildandi 67. gr. stjórnarskrár lýðveldisins Íslands nr. 33/1944, nú 72. gr. samkvæmt stjórnskipunarlögum nr. 97/1995.

II.

Við ákvörðun bóta vegna tímabundins atvinnutjóns aðaláfrýjanda eftir 2. gr. skaðabótalaga er um það deilt, hvort gagnáfrýjendur skuli bæta honum 6% lífeyrissjóðsframlag vinnuveitanda, sbr. 2. – 4. gr. laga nr. 55/1980 um starfskjör launafólks og skyldutryggingu lífeyrisréttinda, sbr. nú lög nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Aðaláfrýjandi telur engin rök hníga til þess, að mismunandi reglur gildi í þessu efni fyrir tíma-bundið tekjutap og bætur fyrir varanlega örorku. Af hálfu gagn-áfrýjenda er því haldið fram, að hvorki lög né venja standi til þess, að í bótum vegna tímabundins tekjutaps eigi að felast greiðsla fyrir umrætt framlag til lífeyrissjóðs.

Í greinargerð gagnáfrýjenda fyrir Hæstarétti 7. október 1997 var því jafnframt haldið fram, að ósannað væri, að aðaláfrýjandi hefði orðið fyrir nokkru raunverulegu tjóni, þótt lífeyrissjóðsframlag vinnuveitenda hefði ekki verið greitt sérstaklega í bótauppgjörinu 8. október 1996. Þessi andmæli hafa ekki orðið aðaláfrýjanda tilefni til frekari gagnaöflunar, en í málinu nýtur engra vísbendinga um það, að réttindi hans til greiðslna úr lífeyrissjóði muni í raun skerðast af þessum sökum. Fram lagðir launaseðlar aðaláfrýjanda og skattfram-

töl hans varpa engu ljósi á þennan þátt. Með hliðsjón af almennum sönnunarreglum ber því að sýkna gagnáfrýjendur af þessari kröfu aðaláfrýjanda.

III.

Í málinu er ágreiningur um greiðslu þjáningabóta til aðaláfrýjanda á grundvelli 3. gr. skaðabótalaga, sbr. 15. gr. Í matsgerð Jónasar Hallgrímssonar læknis frá 21. janúar 1996 segir um þennan þátt: „Hefur ekki verið rúmliggjandi vegna slyssins. Telst hafa verið veikur frá slysdegi til ársloka 1994, enda var líðan þá verst. Á þessum tíma var hann í sjúkrahjálfun í Keflavík. Veikindi teljast því vera samtals í fjóra mánuði eða í 120 daga.“ Í álitsgerð örorkunefndar 14. júní 1996 kemur fram, að eftir 1. desember 1995 hafi aðaláfrýjandi ekki getað vænst frekari bata, sem hér skipti máli.

Aðaláfrýjandi telur, að sér beri þjáningabætur frá slysdegi fram til 1. desember 1995, 750 krónur á dag í 440 daga eða samtals 330.000 krónur. Gagnáfrýjendur hafa greitt honum þjáningabætur á grundvelli matsgerðar Jónasar Hallgrímssonar, 750 krónur á dag í 120 daga eða samtals 90.000 krónur.

Í 1. mgr. 3. gr. skaðabótalaga segir, að greiða skuli þjáningabætur fyrir tímabilið, frá því að tjón varð, þar til ekki er að vænta frekari bata, 1.300 krónur fyrir hvern dag, sem tjónþoli er rúmfastur, og 700 krónur fyrir hvern dag, sem hann er veikur án þess að vera rúmliggjandi. Þegar sérstaklega standi á, sé heimilt að greiða þjáningabætur, þótt tjónþoli sé ekki veikur. Í frumvarpi að skaðabótalögum sagði svo meðal annars um þetta ákvæði: „Þjáningabætur eru fégjald fyrir þjáningar í kjölfar líkamstjóns. Bætur greiðast aðeins fyrir tiltekið tímabil, þ. e., þar til ekki er að vænta þess, að tjónþoli hljóti frekari bata. Samkvæmt frumvarpinu er almennt ekki heimilt að dæma þjáningabætur, nema tjónþoli sé veikur. Eftir það getur tjónþoli eftir atvikum átt rétt á bótum fyrir varanlegt ófjárhagslegt tjón, þ. e. varanlegan miska, sbr. 4. gr.“

Með hliðsjón af þessu og orðalagi ákvæðisins verður að líta svo á, að almennt beri einungis að greiða tjónþola þjáningabætur fyrir þann tíma, sem hann er veikur innan hins tilgreinda tímabils. Fjárhæð bótanna ræðst af því, hvort hann er rúmliggjandi eða ekki. Hins vegar er heimilt, þegar sérstaklega stendur á, að greiða slíkar

bætur, þótt tjónþoli sé ekki veikur, sbr. 2. málslíð ákvæðisins. Við mat á því, hvort tjónþoli sé veikur í skilningi ákvæðisins, hlýtur einkum að verða stuðst við læknisfræðilegt mat og gögn um læknis-meðferð tjónþola á tímabilinu.

Eins og að framan greinir, liggur fyrir í máli þessu matsgerð Jónasar Hallgrímssonar frá 21. janúar 1996, þar sem skýr afstaða er tekin til veikinda aðaláfrýjanda í skilningi 3. gr. skaðabótalaga. Þessu mati hefur ekki verið hnekkkt, enda leiðir fyrrnefnd álitsgerð örorkunefndar um viðmiðunardaginn 1. desember 1995 ekki ein og sér til annarrar niðurstöðu. Ber því að sýkna gagnáfrýjendur af kröfu aðaláfrýjanda um greiðslu frekari þjáningabóta en innt hefur verið af hendi.

IV.

Með skírskotun til forsendna héraðsdóms og með hliðsjón af H. 1995, 2456, þykir rétt að staðfesta dóminn um lögmannspókun til aðaláfrýjanda, 18.917 krónur með virðisaukaskatti. Sú fjárhæð skal bera dráttarvexti, eins og í héraðsdómi segir og ekki hefur verið andmælt sérstaklega, af 15.194 krónum samkvæmt III. kafla vaxtalaga frá 23. október 1996 til greiðsludags.

V.

Aðalkrafa aðaláfrýjanda um bætur vegna tjóns af völdum varanlegrar örorku er reist á útreikningi Jóns Erlings Þorlákssonar tryggingafræðings 12. nóvember 1996 og þeim venjum um ákvörðun tjóns, sem tíðkuðust fyrir gildistöku skaðabótalaga 1. júlí 1993. Heldur aðaláfrýjandi því fram, að í reiknireglu 6. gr. skaðabótalaga sé fólgin skerðing á fullum bótum, sem fáir ekki staðist gagnvart eignarréttarákvæði stjórnarskrárinnar, en aflahæfi hans njóti verndar þess. Lögjafinn hafi sjálfur viðurkennt, að um slíka skerðingu sé að ræða, þar sem margfeldisstuðull 6. gr. skaðabótalaga hafi verið hækkaður með lögum nr. 42/1996. Í varakröfu sinni krefst áfrýjandi þess, að miðað verði við þann stuðul, sem ákveðinn var í þessum lögum.

Fram að gildistöku skaðabótalaga naut ekki við lögfesta reglna um bætur vegna líkamstjóns. Myndast hafði dómvenja um útreikning bóta, sem einkum var byggður á læknisfræðilegu örorkumati, og var á grundvelli þess reynt að sannreyna raunverulegt tjón. Þó var

ljóst, að áætlun þess hlaut ætíð að vera mörgum vafaatriðum undirorpin og að tjónsfjárhæð yrði að verulegu leyti háð mati, sem á morgun hátt var óvísst.

Með hinum nýju skaðabótalögum voru sett ákvæði, sem samkvæmt greinargerð með frumvarpi að lögnum höfðu meðal annars þann megingiltgang að endurbæta reglur um ákvörðun bóta fyrir tjón á mönnum, þar á meðal tjón vegna missis framferanda, og að færa til nútímahorfs reglur um tengsl skaðabótaréttar og annarra bótaúræða. Samkvæmt greinargerðinni var og að því stefnt að gera löginn þannig úr garði, að tjónþoli fengi almennt, auk hæfilegra miskabóta, fullar bætur fyrir raunverulegt fjártjón sitt. Einnig var þar sagt, að hinar nýju reglur ættu að draga úr vafa og ósamræmi og vera einfaldari og skýrari en áður hefði tíðkast. Þetta ætti að leiða til sparnaðar og hagræðingar, greiða fyrir málsmeðferð og flýta fyrir því, að tjónþolar fengju bótafé í hendur. Ákvæði laganna ættu því að vera til þess fallin að efla réttaröryggi, þannig, að tjónþoli og hinn bótaskyldi ættu auðveldara með að gera sér grein fyrir því, hve miklar skaðabætur skyldi greiða vegna líkamstjóns, sem orðið hefði.

Hin nýju lög fela í sér gerbreytingu á reglum um örorkumat. Er þar tekið upp fjárhagslegt mat í stað læknisfræðilegs, og var megingiltgangurinn sá að fá raunhæfari grundvöll til að miða varanlegt tekjutap við. Þá eru í lögnum ákvæði um, að bótafjárhæðir verði í miklum mæli staðlaðar, svo og ákvæði um lágmark og hámark bóta í nánar greindum tilvikum. Í 6. gr. laganna er almenn regla um útreikning bóta fyrir varanlega örorku. Er þar miðað við, að árslaun tjónþola verði margfölduð með stuðli, sem við gildistöku laganna var 7,5, en var með lögum nr. 42/1996 hækkaður í 10. Sú fjárhæð, sem þannig fæst, skal síðan margfölduð með örorkustigi. Í greinargerð með frumvarpi að lögum nr. 50/1993 segir, að rökin fyrir föstum stuðli séu tvíþætt, annars vegar að einfalda ákvörðun bótafjárhæðar og hins vegar að komast hjá miklum og tíðum sveiflum á bótafjárhæðum vegna breytinga á vöxtum. Ástæða þess, að margföldunarstuðullinn var ekki hærri en 7,5, var meðal annars sögð sú, að ekki væri nú gert ráð fyrir því, að greiðslur frá þriðja manni, til dæmis bætur almannatrygginga, váttryggingarfé o. fl., væru dregnar frá skaðabótakröfu. Lágur margföldunarstuðull vegi á móti því hagræði, sem tjónþoli hafi af því, að þessar greiðslur dragist ekki frá

skaðabótakröfu hans. Í greinargerð með frumvarpi því, sem varð að lögum nr. 42/1996, sagði, að ljóst væri, að þágildandi margföldunar-stuðull væri ekki nægilega hár, til þess að slasað fólk fengi fullnægjandi bætur fyrir fjártjón, sem leiddi af varanlegri örorku. Lög nr. 42/1996 tóku gildi 1. júlí 1996. Í 3. gr. þeirra var ákvæði til bráðabirgða þess efnis, að dómsmálaráðherra skyldi skipa nefnd til að vinna að heildarendurskoðun skaðabótalaga. Skyldi frumvarp að breytingum á lögnum lagt fyrir Alþingi eigi síðar en í október 1997, en með lögum nr. 149/1997 var þessi frestur framlengdur um eitt ár.

Á það er fallist með áfrýjanda, að í aflahæfi manna séu fólgin eignarréttindi, sem njóti verndar eignarréttarákvæðis 72. gr. stjórnarskrárinnar, sbr. 10. gr. stjórnskipunarlaga nr. 97/1995. Á hinn bóginn er ótvírætt og raunar óumdeilt í málinu, að löggjafinn hefur heimild til að setja reglur um það, hvernig ákvarða skuli bætur, þegar aflahæfi manna er skert, enda sé það markmið slíkra reglna, að fullar bætur komi fyrir. Með skaðabótalögum nr. 50/1993 var bætt úr brýnni þörf fyrir lögfestar reglur á þessu sviði. Með lögnum var aðferðum við útreikning tjóns vegna varanlegrar örorku breytt í verulegum atriðum. Leitast var við að setja skýrari og einfaldari reglur um ákvörðun bótafjárhæða, sem til þess væru fallnar að draga úr vafa og leiða til skjótari og ódýrari málsmeðferðar. Hins vegar er ljóst, að eftir sem áður verða bætur ekki ætíð ákveðnar þannig, að óyggjandi sé. Þó verður að telja, að hinar stöðluðu reglur laganna leiði til frekara samræmis í bótaákvörðunum og stuðli að jafnræði. Samanburður milli hins nýja bótakerfis og þess, sem áður gildi, er örðugur og getur ekki gefið einhlít svör um það, hvort hin nýju lög fullnægi því markmiði að tryggja tjónþolum fullar bætur fyrir fjártjón. Slíkt mat er torvelt, og verður að ætla löggjafanum nokkurt svigrúm í þessum efnum, enda er það hlutverk hans að setja almennar reglur um forsendur bótaákvæðana, þegar þess er þörf. Ekki verður annað séð en þau ákvæði skaðabótalaga, sem hér er um fjallað, þ. e. 5. – 7. gr., eins og þau voru við setningu laganna 1993, hafi stuðst við málefnaleg sjónarmið og ekki falið í sér mismunun. Að öllu athuguðu verður að telja, að ekki hafi verið sýnt fram á það í málinu, að lögin hafi ekki getað þjónað ofangreindu markmiði og verði því ekki beitt um tjón áfrýjanda. Í þeim fólst

skýrt og ótvírætt mat löggjafans, sem við svo búið verður ekki hagg- að af dómstólum.

Líta verður svo á, að með nýjum margfeldisstuðli 6. gr. skaðabótalaga, sem ákveðinn var með lögum nr. 42/1996, hafi komið fram breytt mat löggjafans á þeim tíma. Lög þessi öðluðust gildi 1. júlí 1996, eins og fyrr var getið, og er þar ekki gert ráð fyrir því, að hinu nýja ákvæði verði beitt um mál, sem eiga rætur að rekja til fyrri tíma. Er því ekki grundvöllur til þess, að dómstólar beiti ákvæðinu með þeim hætti.

Samkvæmt framansögðu verður staðfest niðurstaða héraðsdóms um sýknu af aðal- og varakröfu aðaláfrýjanda á hendur gagnáfrýjendum og stefnda sameiginlega.

VI.

Eftir þessum úrslitum verða gagnáfrýjendur dæmdir til að greiða aðaláfrýjanda þá fjárhæð ásamt vöxtum, sem greinir í IV. kafla dómsins. Af niðurstöðu í V. kafla leiðir, að stefndi íslenska ríkið er sýkn af öllum kröfum aðaláfrýjanda.

Málskostnaðarákvæði héraðsdóms verða staðfest. Rétt þykir, að málskostnaður í Hæstarétti falli niður.

D ó m s o r ð:

Stefndi íslenska ríkið er sýkn af kröfum aðaláfrýjanda, Sigurðar Davíðssonar.

Gagnáfrýjendur, Erco sf. og Vátryggingafélag Íslands hf., greiði aðaláfrýjanda 18.917 krónur með dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla vaxtalaga nr. 25/1987 af 15.194 krónum frá 23. október 1996 til greiðsludags.

Málskostnaðarákvæði héraðsdóms eru staðfest.

Málskostnaður fyrir Hæstarétti fellur niður.

S é r a t k v æ ð i Hjartar Torfasonar

Í máli þessu reynir á gildi og skýringu nokkurra ákvæða í skaðabótalögum nr. 50/1993, sbr. og lög nr. 42/1996 um breyting á þeim.

Um viðhorf til þeirra má skírskota til atkvæðis míns í hæstaréttarmálinu nr. 311/1997, en dómur í því er einnig upp kveðinn nú í dag.

Á grundvelli forsendna þeirra og athugasemda, sem þannig er til vísað, er það niðurstaða mín um efni málsins, að taka eigi til greina varakröfu aðaláfrýjanda um greiðslu á 704.155 krónum úr hendi gagnáfrýjenda til viðbótar þeirri fjárhæð, sem hann hefur þegar fengið í bætur fyrir varanlega örorku, en sýkna stefnda íslenska ríkið af sömu kröfu. Úr öðrum kröfum aðaláfrýjanda eigi að leysa eins og gert er í atkvæði annarra dómenda, og verði greiðsla til aðaláfrýjanda þá samtals 723.072 krónur ásamt dráttarvöxtum af 18.917 krónum frá 23. október 1996 og vöxtum og dráttarvöxtum af 704.155 krónum, eins og hann hefur krafist. Ég er samþykkur dómsorði og forsendum annarra dómenda að öllu öðru en því, er sérstaklega varðar umrædda viðbótargreiðslu.

Dómur Héraðsdóms Reykjavíkur 24. júní 1997.

Mál þetta, sem dómtekið var 27. fyrra mánaðar, er höfðað með stefnu, þingfestri 28. nóvember 1996.

Stefnandi er Sigurður Davíðsson, kt. 050847-3069, Heiðarhvammi 6, Keflavík.

Stefndu eru Erco sf., kt. 481182-0189, Karfavogi 26, Reykjavík, Vátryggingafélag Íslands hf., kt. 690689-2009, Ármúla 3, Reykjavík, og íslenska ríkið.

Stefnandi gerir eftirfarandi dómkröfur:

1. Að stefndu Erco sf. og Vátryggingafélag Íslands hf. greiði stefnanda in solidum 363.495 kr. með vöxtum samkvæmt 16. gr. skaðabótalaga nr. 50/1993 frá 3. september 1994 til 23. október 1996, en með dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla vaxtalaga nr. 25/1987 með síðari breytingum, frá þeim degi til greiðsludags.

2. Að stefndu, Erco sf., Vátryggingafélag Íslands hf. og íslenska ríkið, greiði stefnanda in solidum aðallega 2.590.253 kr., en til vara 704.155 kr. með vöxtum samkvæmt 7. gr. vaxtalaga frá 3. september 1994 til 28. nóvember 1996, en með dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla vaxtalaga frá þeim degi til greiðsludags.

3. Að stefndu greiði stefnanda in solidum málskostnað að skaðlausu ásamt virðisaukaskatti.

Af hálfu stefndu Erco sf. og Vátryggingafélags Íslands hf. er þess aðallega krafist, að þeir verði sýknaðir af öllum kröfum stefnanda og þeim dæmdur málskostnaður að skaðlausu samkvæmt mati dómsins að viðbættum virðis-

aukaskatti á málskostnað. Til vara krefjast stefndu þess, að dómkröfur stefnanda í aðal- og varakröfum verði stórlega lækkaðar og málskostnaður verði felldur niður.

Stefndi íslenska ríkið krefst sýknu af kröfum stefnanda og að stefnanda verði gert að greiða málskostnað að mati réttarins.

I.

Málsatvik.

3. september 1994 var stefnandi farþegi í hægra framsæti bifreiðar, sem varð fyrir harkalegri aftanákeyrslu á gatnamótum Suðurlandsvegur og Breiðholtiðbrautar í Reykjavík. Við áreksturinn kastaðist bifreið sú, er stefnandi var í, tugi metra fram á við, fór tvær veltur og hafnaði á hvolfi. Eftir áreksturinn fann stefnandi strax fyrir eymslum bæði í hnakka og vinstri öxl. Fór stefnandi til mats og skoðunar hjá Jónasi Hallgrímssyni lækni vegna afleiðinga slyssins. Kemur fram í matsgerð læknisins, dagsettri 21. janúar 1996, að stefnandi hafi verið 100% óvinnufær í tíu mánuði og síðan vinnufær að hálfu næstu sex mánuði. Er það mat læknisins, að stefnandi hafi verið veikur í 120 daga, og þá sé varanlegur miski hans vegna slyssins 10% og varanleg örorka 20%. Stefndi Vátryggingafélag Íslands hf. vildi ekki una þessu mati og óskaði eftir því við örorkunefnd, að hún tæki stefnanda til skoðunar og mats á tveimur síðastgreindu atriðunum. Var niðurstaða örorkunefndar, sem dagsett er 14. júní 1996, á þá leið, að varanlegur miski stefnanda væri 15% og varanleg örorka 20%. Kemur meðal annars fram í niðurstöðu nefndarinnar, að stefnandi hafi síðastliðið hálf tilið álag aukna verki og öðru hverju höfuðverk. Í vinstri öxl hafi hann hins vegar farið versnandi undanfarna mánuði, og sé kominn með talsverða hreyfiskerðingu í öxlina, sem ef til vill sé unnt að laga nokkuð með skurðaðgerð. Þó verði að telja líklegt, að stefnandi muni til frambúðar eiga við óþægindi í vinstri öxl að stríða. Tjónþoli sé sjómaður og hafi vegna einkenna þeirra, er hann hlaut í kjölfar slyssins, verið ófær um að stunda sjómennsku, en hann hafi seinni ár yfirleitt verið á minni bátum. Telur örorkunefnd, að eftir 1. desember 1995 hafi stefnandi ekki getað vænst frekari bata, sem hér skipti máli, vegna afleiðinga umrædds umferðarslyss.

Stefnandi krafði hið stefnda tryggingafélag um bætur með bréfi 23. september 1996 á grundvelli niðurstöðu örorkunefndar. Svaraði tryggingafélagið með bótatilboði 8. næsta mánaðar, þar sem fallist var í mörgum atriðum á kröfur stefnanda. Félagið hafnaði þó þeirri kröfu stefnanda að taka tillit til 6% lífeyrissjóðsframlags vinnuveitanda á bótum fyrir tímabundið atvinnutjón. Í öðru lagi hafnaði félagið því að greiða þjáningabætur nema fyr-

ir 120 daga af þeim 440, er stefnandi hafði gert kröfur um, og þá hafnaði það því að miða við gjaldskrá lögmannsstofu stefnanda við uppgjör bóta vegna lögmannsþóknunar stefnanda. Gerði stefnandi fyrirvara um alla þessa þætti bótauppgjorsins. Þær bætur, sem stefnanda voru greiddar með uppgjöri þessu með nefndum fyrirvara, sundurliðast sem hér segir:

Tímabundið tekjutjón	kr.	1.025.698
Þjáningabætur	–	90.000
Varanlegur miski	–	644.100
Varanleg örorka vegna slyss	–	2.111.865
Uppígreiðsla til frádráttar	–	1.686.000
Vextir	–	92.723
Innheimtuþóknun lögfræðings	–	163.470
Virðisaukaskattur	–	40.050
Samtals	kr.	2.481.906

Samkvæmt þessu nemur heildargreiðsla hins stefnda tryggingafélags til stefnanda vegna slyssins með vöxtum og innheimtuþóknun 4.167.865 kr. ($2.481.906 + 1.686.000 = 4.167.865$ (?)), en án þessara liða 3.871.663 kr.

II.

Málsástæður og lagarök stefnanda.

6% framlag vinnuveitanda í lífeyrissjóð ofan á þá fjárhæð, sem stefnandi fékk í bætur fyrir tímabundið tekjutap. Af hálfu stefnanda er í fyrsta lagi á því byggt, að hið stefnda tryggingafélag greiði 6% framlag vinnuveitanda ofan á þá fjárhæð, sem það bætti stefnanda tímabundið tekjutap, 1.742.961 kr., samtals 104.578 kr. Sé þess sérstaklega getið í athugasemdum með 7. gr. skaðabótalaga nr. 50/1993, að með tekjum skuli bæði telja venjulegt framlag vinnuveitanda og launþega til lífeyrissjóðs. Séu engin rök til þess að telja mismunandi reglur gilda í þessu efni um bætur fyrir tímabundið tekjutap og bætur fyrir varanlega örorku.

Þjáningabætur. Þess sé getið í álitserð örorkunefndar, að eftir 1. desember 1995 hafi stefnandi ekki getað vænst frekari bata vegna afleiðinga slyssins en þá var orðinn. Þann dag hafi verið liðnir 440 dagar frá slysinu. Í 3. gr. skaðabótalaga komi fram, að greiða skuli þjáningabætur fyrir tímabilið, frá því að tjón varð, þar til ekki sé að vænta frekari bata. Leiki því ekki nokkur vafi á því, að stefnandi eigi enn óbætt tjón, sem nemi mismuninum á þeim þjáningabótum, sem tryggingafélagið gerði upp, 90.000 kr., og þeirri fjárhæð, er gerð hafi verið í kröfubréfi stefnanda, 330.000 kr., eða 240.000 kr.

Lögmannsþóknun. Stefndi Vátryggingafélag Íslands hf. hafi bætt stefn-

anda kostnað vegna lögmansþóknunar með samtals 163.470 kr. auk virðis-
 aukaskatts, 24,5%, eða 40.050 kr. Muni sú fjárhæð vera reiknuð af
 3.500.000 kr. í stað 3.871.663 kr., en það sé heildarfjárhæð bótanna frá
 stefnda, án vaxta. Auk þess muni umræddur stefndi ekki hafa miðað við
 gjaldskrá Lögmansstofu Jóns Steinars Gunnlaugssonar hrl. ehf., eins og
 honum hafi borið, heldur notað við útreikninginn tilbúna gjaldskrá, sem
 hann muni nota við bótauppgjör. Sé hvort tveggja rangt, sbr. H. 1995, 2455.
 Sé rétt þóknun samkvæmt gjaldskrá lögmansstofunnar 178.664 kr. fyrir
 bætur, að fjárhæð 3.871.663 kr. auk virðisaukaskatts, 43.773 kr. Sé óbættur
 mismunur á því, sem tryggingafélagið bætti stefnanda, og rétttri fjárhæð bót-
 anna því 15.194 kr. auk virðisaukaskatts, 3.723 kr., samtals 18.917 kr.

Varanleg örorka. Stefnandi telur, að aflahæfi manna njóti verndar eignar-
 námsákvæðis stjórnarskrárinnar, sem finna hafi verið í 67. gr. hennar á
 þeim degi, er hann slasaðist, en sé nú í 72. gr. hennar, sbr. 10. gr. stjórnskip-
 unarlaga nr. 97/1995. Bætur tryggingafélagsins til stefnanda fyrir 20% ör-
 orku hans hafi hins vegar verið reiknaðar út frá reiknireglu 6. gr. skaða-
 bótalaga og numið samtals 2.021.947 kr. Til þess að njóta aflahæfis síns
 óskerts þurfi stefnandi að fá fullar bætur fyrir þá tekjuskerðingu, sem leiðir
 af hinu bótaskylda slysi. Sé dómvenja fyrir því, hvernig reikna beri fjártjón
 manna, þegar örorka hefur verið metin. Séu þá lagðar til grundvallar við-
 eigandi forsendur um tekjuöflun, lengd starfsævi og ávöxtun framtíðartjóns.
 Telji stefnandi, að löggjöf, sem mæli fyrir um skerðingu á fullum bótum,
 þegar bótaréttur sé virkur, fái ekki staðist vegna ofangreindrar verndar
 stjórnarskrárinnar. Sé ekki nokkur vafi á því, að í 6. gr. skaðabótalaga sé
 fólgin slík skerðing. Samkvæmt útreikningi tryggingafræðings nemi tjón
 stefnanda á slysdegi 5.363.000 kr. auk tapaðra lífeyrisréttinda, 321.800 kr.
 Standi dómvenja til þess að lækka tjónsfjárhæðina vegna skattfrelsis bóta
 og hagræðis af eingreiðslu þeirra. Sé hér miðað við 20% lækkun af þeim
 sökum, 1.072.600 kr. Nemi því sú fjárhæð, er stefnandi eigi rétt á vegna
 varanlegrar örorku, 4.290.400 kr. og samtals 4.612.200 kr. að viðbættum bót-
 um vegna tapaðra lífeyrisréttinda. Upp í þetta tjón hafi tryggingafélagið
 greitt 2.021.947 kr., og nemi óbætt tjón stefnanda vegna skerðingarákvæðis
 skaðabótalaga 2.590.253 kr.

Til stuðnings sjónarmiðum um skerðingu fullra bóta með 6. gr. laga nr.
 50/1993 skuli það nefnt, að löggjafinn sjálfur hafi nú fallist á, að um slíka
 skerðingu sé að ræða, með lögum nr. 42/1996, þar sem bæði stuðull 6. gr. sé
 hækkadur úr 7,5 í 10 og mælt sé fyrir um frekari breytingar á lögnum á
 næstunni til að ná markmiðum um fullar bætur.

Stefnandi sundurliðar dómkröfur sínar þannig:

2013

1. Bætur fyrir tímabundið tekjutap	kr.	104.578
Þjáningabætur	–	240.000
Bætur vegna lögmannsþóknunar	–	18.917
	kr.	363.495
2. Bætur vegna varanlegrar örorku:		
Aðallega:		
4.612.200 kr. að fráðregnum 2.021.947 kr.	kr.	2.590.253
Til vara:		
$1.773.638 \times 10 \times 20\% = 3.547.276$		
Lækkun vegna aldurs 24% <u>851.346</u>		
	2.695.930 – 2.021.947	kr. 673.983
Hækkun vegna verðbreytinga	–	30.172
	kr.	704.155

Einungis sé gerð varakrafa vegna bótanna fyrir varanlega örorku. Geri varakrafan ráð fyrir útreikningi á tjóni stefnanda, þannig, að í stað stuðulsins 7,5 í 6. gr. skaðabótalaga sé notaður stuðullinn 10. Sé varakrafan á því reist, að hvað sem öðru líði, verði hækkunin á stuðlinum upp í 10 með 1. gr. laga nr. 42/1996 ekki skilin öðruvísi en fullkomin viðurkenning löggjafans á því, að fullar bætur fáið ekki með lægri stuðli.

Íslenska ríkinu sé eingöngu stefnt vegna varanlegu örorkunnar. Sé krafan á hendur þessum stefnda á því reist, að ríkið beri ábyrgð gagnvart stefnanda á því, sem af því leiðir fyrir stefnanda, að 6. gr. laga nr. 50/1993 mæli honum ekki fullar bætur fyrir þá skerðingu aflahæfis, sem hann hafi orðið fyrir í slysinu. Telji stefnandi lögin fara í bága við 67. gr. þágildandi stjórnarskrár, sbr. nú 72. gr. Beri íslenska ríkið ábyrgð á því tjóni, sem stefnandi hafi orðið fyrir af þessum sökum. Hinum tveimur stefndu, Erco sf. og Vátryggingafélagi Íslands, sé stefnt vegna allra kröfuliðanna. Byggist ábyrgð þeirra vegna varanlegu örorkunnar á því, að þessir stefndu geti ekki borið fyrir sig löggjöf, sem brjóti í bága við stjórnskipunarlög.

III.

Málsástæður og lagarök Vátryggingafélags Íslands hf. og Erco sf.

Stefndu Vátryggingafélag Íslands hf. og Erco sf. reisa sýknukröfu sína á því, að með greiðslu skaðabóta samkvæmt 6. gr. skaðabótalaga 8. október 1996, samtals að fjárhæð 3.871.663 kr., hafi tryggingafélagið staðið stefnanda full skil á lögboðnum bótum.

Tímabundið tekjutjón. Í uppgjöri sínu hafi hið stefnda tryggingafélag miðað við sömu árstekjur og stefnandi hafði gert í kröfubréfi sínu. Hafi bætur fyrir tímabundið tjón verið reiknaðar út á grundvelli mats Jónasar

Hallgrímssonar lækni um 100% örorku í tíu mánuði og 50% örorku fram til 1. desember 1995, er stefnandi mátti ekki vænta frekari bata samkvæmt niðurstöðu örorkunefndar. Hafi bætur samkvæmt þessum lið að teknu tilliti til frádráttar vegna launa frá vinnuveitanda á tímabilinu og dagpeninga-greiðslna frá Tryggingastofnun ríkisins numið 1.025.698 kr.

Í greinargerð stefndu er því mótmælt, að ekki hafi verið gert ráð fyrir 6% hluta vinnuveitanda í lífeyrissjóð við útreikning bóta fyrir tímabundna örorku, en við munnlegan málflutning kom fram, að svo hefði ekki verið gert, þar sem lög stæðu eigi til þess.

Þjáningabætur. Stefndanda hafi verið greiddar þjáningabætur samkvæmt 3. gr., sbr. 15. gr. skaðabótalaga, 750 kr. á dag frá slysdegi 3. september 1994, í 120 daga, en þetta tímabil hafi Jónas Hallgrímsson metið í matsgerð sinni. Örorkunefnd hafi ekki tekið sérstaklega afstöðu til þessa tímabils, og er því mótmælt, að stefnandi hafi sýnt fram á rétt til frekari greiðslna fyrir þjáningar, en hann hafi ekki verið rúmliggjandi vegna slyssins. Beri því einnig að hafna viðbótarkröfu stefndanda vegna þjáningabóta.

Bætur vegna lögmannspóknunar. Stefndu mótmæla því, að stefndanda beri frekari greiðslur vegna lögmanskostnaðar síns. Það varði skuldara peningakröfu einu, hvernig uppgjóri kröfuhafans er háttað við lögmann sinn, honum beri einungis að greiða hæfilegar bætur til kröfuhafa vegna kostnaðar hans af lögmannaðstoð. Það telji hið stefnda tryggingafélag sig hafa gert, og því eigi stefnandi ekki kröfu til frekari greiðslna vegna þessa.

Varanlegur miski. Greiðsla til stefndanda fyrir varanlegan miska sé fundin þannig, að lagt sé til grundvallar mat örorkunefndar á varanlegum miska, sem hún taldi vera 15%, og hafi verið greitt vegna þessa liðar 15% af 4.294.000 kr., 644.100 kr., samkvæmt ákvæðum 4. gr. skaðabótalaga.

Varanleg örorka. Kröfulið stefndanda í aðalkröfu vegna varanlegrar örorku, 2.590.253 kr., er mótmælt harðlega sem röngum og ólögmætum. Hið stefnda tryggingafélag hafi þegar gert upp við stefndanda bætur fyrir varanlega fjárhagslega örorku, og beri því ekki að greiða frekari bætur vegna þessa.

Stjórnarskrárvarin eignarréttindi. Stefndandi hafi ekki öðlast neinn rétt til skaðabóta að ákveðinni fjárhæð, er hann slasaðist 3. september 1994. Því sé það sjónarmið stefndanda fráleitt, að 67. gr. (nú 72. gr.) stjórnarskrárinnar veiti honum rétt til bóta samkvæmt réttarreglum, sem hafi gilt fyrir gildistöku skaðabótalaga. Verði ekki séð, að eldri bótareglum verði jafnað til stjórnarskrárvarinna eignarréttinda.

Reiknistuðullinn 10. Varakrafa stefndanda feli í sér kröfu um, að í stað reiknistuðulsins 7,5 samkvæmt 6. gr. skaðabótalaganna skuli reikna með

stuðlinum 10, sbr. ákvæði laga nr. 42/1996, sem breytti 6. gr. skaðabótalaga. Fáí þessi kröfugerð ekki staðist, þar sem í lagabreytingunni hafi ekki falist, að breytingin skyldi verka aftur fyrir gildistökudag laganna. Verki lög ekki aftur fyrir sig, nema það sé skýrt tekið fram í þeim sjálfum.

Þá fáí það ekki heldur staðist, sem stefnandi haldi fram, að með hækkun reiknistuðulsins hafi löggjafinn staðfest, að tjónþolar fengju ekki fullar bæt-ur án hækkunarinnar, og því beri stefnanda viðbótarbætur á þeim grunni. Sé löggjafanum frjálst að breyta gildandi reglum um útreikning skaðabóta á hverjum tíma, án þess að það breyti stöðu þeirra, sem hafa orðið fyrir tjóni, áður en lögin tóku gildi.

Varakrafa um lækkun dómkrafna. Verði ekki fallist á aðalkröfu stefndu um sýknu, er varakrafa á því reist, að kröfugerð stefnanda beri að lækka verulega, þar sem bæði aðal- og varakröfur stefnanda séu allt of háar, örök-studdar og eigi sér ekki lagastoð.

Vextir. Kröfu stefnanda um dráttarvexti frá 23. október 1996 er mótmælt harðlega sem ólögmætri. Samkvæmt 16. gr. skaðabótalaga beri bætur 2% ársvexti frá slysdegi til greiðsludags. Komi dráttarvextir því ekki til álita fyrr en í fyrsta lagi frá og með dómsuppsögudegi.

IV.

Málsástæður og lagarök íslenska ríkisins.

Af hálfu stefnda íslenska ríkisins er við það miðað, að fram að gildistöku skaðabótalaga nr. 50/1993 hafi útreikningar á bótum vegna líkamstjóns stuðst við dómvenju, þar sem ekki hafi notið settra laga um það efni. Sú dómvenja hafi hvílt á ákveðnum forsendum um ákvörðun örorku og tekið mið af tekjum tjónþola og aldri hans auk fleiri atriða. Alkunna sé, að dómvenja geti tekið breytingum vegna breytts viðhorfs til einstakra þátta. Um atriði, sem mótask hafi af dómvenju, hafi almenni löggjafinn heimild til að setja reglur og breyta. Hafi svo verið gert með setningu skaðabótalaganna, en með þeim hafi einmitt verið að því stefnt, að tjónþolar fengju almennt auk hæfilegra miskabóta fullar bætur fyrir raunverulegt fjártjón, sem hlýst af völdum líkamsmeiðsla, en þessar bætur hafi áður í ýmsum tilvikum verið taldar óeðlilega lágar, en í öðrum of háar.

Reglur skaðabótalaganna geti m. a. falið í sér almenna takmörkun á bótarétti á tilteknum sviðum, svo sem með því að ákveða hámark bóta. Sé það reyndar viðurkennd regla, að heimilt sé að setja með lögum almennar takmarkanir á fjárhæð bóta vegna einstaks tjóns eða tjónsatburða. Telji stefndi ótvírætt, að ákvæði 6. gr. skaðabótalaga, sem setji fasta viðmiðun um ákvörðun bóta, fáí staðist. Hafni stefndi því röksemd stefnanda um, að með setningu laganna hafi stjórnarskrárvarin eignarréttindi verið skert.

Af hálfu stefnda sé einnig á það bent, að verði bætur metnar til hærri fjárhæðar en ákvörðuð verði samkvæmt 6. gr. skaðabótalaganna, flytji það ekki fébótaábyrgð vegna einstakra slysa, sem metin yrðu umfram hámarkið, á hendur stefnda.

Því er haldið fram af hálfu stefnda, að aflahæfi njóti ekki verndar eignarréttarákvæðis stjórnarskrárinnar, en að auki hafi stefnandi ekki verið skyldaður til að láta „eign“ sína af hendi.

Verði talið, að um skerðingu á eignarrétti hafi verið ræða, er því haldið fram af stefnda, að málefnaleg sjónarmið hafi legið til grundvallar setningu laga nr. 50/1993 og um almennar takmarkanir hafi verið að ræða, sem nái jafnt til allra, er eins standi á um. Sé því ekki um skilyrði bótaréttar að ræða.

Þótt Alþingi hafi síðar breytt einstökum reglum skaðabótalaga og útreikningi bóta, feli það ekki í sér viðurkenningu á, að í fyrri reglu hafi verið fölginn bótaskyld skerðing á stjórnarskrárvörðum eignarrétti stefnanda.

V.

Niðurstöður.

1. Tímabundið tekjutap.

1. 1. 6% lífeyrissjóðsframlag vinnuveitanda vegna tímabundins tekjutaps.

Í 2. gr. skaðabótalaga nr. 50/1993 er fjallað um tímabundið atvinnutjón. Kemur fram í athugasemdum með 2. mgr. þeirrar greinar, að ekki séu með þeim uppgjorsreglum, sem þar koma fram, gerðar breytingar frá gildandi rétti, að því er tekur til tímabundinnar örorku. Samkvæmt þeirri dómvænu, sem gildi fyrir gildistöku skaðabótalaganna, var ekki gert ráð fyrir 6% hluta vinnuveitanda í lífeyrissjóð við útreikning bóta vegna tímabundinnar örorku. Eru því með vísan til framangreindra ummæla í athugasemdum með frumvarpi því, er varð að lögum nr. 50/1993, ekki efni til að taka kröfulið þennan til greina.

1. 2. Þjáningabætur.

Samkvæmt 3. gr. skaðabótalaga skal greiða þjáningabætur fyrir tímabilið, frá því að tjón varð, þar til ekki er að vænta frekari bata, 1.300 kr. fyrir hvern dag, sem tjónþoli er rúmfastur, og 700 kr. fyrir hvern dag, sem tjónþoli er veikur án þess að vera rúmliggjandi. Þegar sérstaklega stendur á, er heimilt að greiða þjáningabætur, þó að tjónþoli sé ekki veikur.

Í athugasemdum með þessari lagagrein segir meðal annars, að almennt sé ekki heimilt að dæma þjáningabætur, nema tjónþoli sé veikur, en eftir það geti tjónþoli eftir atvikum átt rétt á bótum fyrir varanlegt ófjárhagslegt tjón, það er varanlegan miska samkvæmt 4. gr. laganna.

Jónas Hallgrímsson lækni hefur í áðurnefndri matsgerð sinni frá 21. janúar 1996 komist að þeirri niðurstöðu, að stefnandi, sem hafi ekki verið rúmliggjandi, teljist hafa verið veikur frá slysdegi til ársloka 1994, 120 daga. Var gert upp við stefnanda vegna þessa þáttar málsins samkvæmt niðurstöðu læknisins um veikindadagafjölda stefnanda vegna slyssins.

Í niðurstöðu örorkunefndar um þennan þátt málsins segir svo: „Örorkunefnd telur, að eftir 1. desember 1995 hafi tjónþoli ekki getað vænst frekari bata, sem hér skiptir máli, af afleiðingum umferðarslyssins 3. desember 1994 en þá var orðinn. Að öllum gögnum virtum telur nefndin varanlegan miska hans vegna afleiðinga slyssins hæfilega metinn 15%, – fimmtán af hundraði –.“

Það orðalag í álitargerð örorkunefndar, að eftir 1. desember 1995 hafi ekki verið að vænta frekari bata stefnanda vegna afleiðinga slyssins, þykir verða að skilja í samhengi við það skilyrði 3. gr. skaðabótalaga, að greiða skuli þjáningabætur fyrir tímabilið, frá því að tjón varð, „... þar til ekki er að vænta frekari bata“. Verður því að telja, að stefnandi hafi verið veikur í skilningi fyrrnefnds ákvæðis laganna til þess tíma, að ekki mátti gera ráð fyrir, að sjúkdómsástand hans breyttist til batnaðar samkvæmt niðurstöðu örorkunefndar, það er 1. desember 1995. Á stefnandi þar af leiðandi rétt á þjáningabótum frá slysdegi til þess tíma, samtals 440 daga. Stefnandi hefur þegar fengið greiddar 90.000 kr. í þjáningabætur fyrir 120 daga og á því rétt á greiðslu fyrir 320 daga í viðbót.

Í niðurlagi 1. mgr. 3. gr. segir, að nemi bætur meira en 200.000 kr., sé heimilt að víkja frá þeim fjárhæðum, er greinir í 1. málsl. greinarinnar. Kemur fram í athugasemdum með ákvæðinu, að undantekningarregla þessi veiti svigrúm til að ákveða að álitum lægri þjáningabætur til tjónþola, ef veikindatímabil eftir líkamstjón er langt. Miðað við, að stefnanda beri 700 kr. í þjáningabætur á dag samkvæmt umræddu ákvæði, ætti hann rétt á samtals 330.000 kr. Þar sem hér er um langt tímabil að ræða, þykir rétt að ákveða þjáningabætur að álitum 220.000 kr. fyrir allt tímabilið, 500 kr. á dag, en þar af hefur stefnandi þegar fengið greiddar 90.000 kr., svo sem áður greinir. Ber því að dæma stefndu Vátryggingafélag Íslands hf. og Erco sf. óskipt til þess að greiða stefnanda 220.000 kr. í þjáningabætur að frádreginni innborgun 8. október 1996, að fjárhæð 90.000 kr.

1. 3. Lögmannspóknun.

Af hálfu stefnda Vátryggingafélags Íslands hf. hefur ekki verið gerð grein fyrir því, hvernig sú fjárhæð, sem hann greiddi stefnanda vegna lögmannsaðstoðar, er fundin. Það hefur stefnandi á hinn bóginn gert og vísar í því sambandi til gjaldskrár lögmannsstofu þeirrar, er farið hefur með málið fyrir hans hönd.

Telja verður, að þóknun lögmanns stefnanda sé hluti þess kostnaðar, sem stefnandi varð fyrir í kjölfar umferðarslyssins, og því hluti af tjóni hans. Samkvæmt því og með hliðsjón af vinnu lögmanns stefnanda og þeim hagsmunum, sem í húfi voru, þykir rétt að fallast á kröfu stefnanda út af lögmannsaðstoð, samtals að fjárhæð 18.917 kr. með virðisaukaskatti, enda hafa stefndu Erco sf. og Vátryggingafélag Íslands hf. ekki sýnt fram á, að hún sé ósanngjörn. Verða þessir stefndu því dæmdir óskipt til að greiða stefnanda ofangreinda fjárhæð.

2. Varanleg örorka.

Stefndi varð fyrir slysi því, er hér um ræðir, 3. september 1994, liðlega einu ári eftir gildistöku laga nr. 50/1993 1. júlí 1993. Samkvæmt 28. gr. laganna eiga þau við um skaðabótaábyrgð vegna tjóns, sem verður eftir gildistöku þeirra.

Eignarréttarhugtak stjórnarskrárinnar verður eigi skilgreint svo, að eignarréttarákvæði hennar girði fyrir, að löggjafinn setji almennar reglur um ákvörðun fjárhæðar skaðabóta vegna líkamstjóns, er hafi sama markmið og eldri reglur höfðu, sem reistar voru á dómvenju, það er að tryggja einstaklingum almennt hæfilegar bætur fyrir fjárhagslegt tjón, sem hlýst af líkamsmeiðslum. Verður þannig að telja ljóst, að hinar nýju reglur skaðabótalaga leiði til þess, að sumir, sem hefðu fengið lægri bætur samkvæmt hinum eldri ólögfestu reglum, fái nú hærri bætur og öfugt.

Um rökstuðning fyrir föstum margföldunarstuðli við útreikning bóta er í athugasemdum með skaðabótalögunum vísað til þess, að annars vegar leiði þetta fyrirkomulag til einföldunar ákvörðunar bótafjárhæðar og hins vegar verði komist hjá miklum og tíðum sveiflum á bótafjárhæðum vegna breytinga á vöxtum. Ástæða þess, að lagt sé til, að margföldunarstuðullinn verði ekki hærri en 7,5, sé m. a. sú, að í frumvarpinu séu engin ákvæði um, að greiðslur frá þriðja manni, t. d. bætur almannatrygginga, vátryggingafé o. fl., séu dregnar frá skaðabótakröfu, sem tjónþoli eigi gagnvart hinum bótaskylda. Vegi lágur margföldunarstuðull á móti því hagræði, sem tjónþoli hafi af því, að greiðslur frá þriðja manni dragist ekki frá skaðabótakröfu hans. Var frumvarpið lögfest óbreytt að þessu leyti.

Samkvæmt ofanskráðu er ekki fallist á það með stefnanda, að í reikni-reglu 6. gr. skaðabótalaga sé fólgin skerðing á eignarrétti stefnanda, sem njóti verndar 72. gr. stjórnarskrárinnar, sbr. 10. gr. stjórnskipunarlaga nr. 97/1995, áður 67. gr. stjórnarskrár. Af því leiðir, að útreikningur á bótum stefnanda samkvæmt umræddri reikningsreglu, sem löggjafinn hefur sett, braut ekki í bága við ofangreint eignarréttarákvæði stjórnarskrárinnar. Hefur

stefnandi þannig ekki orðið fyrir neinni þeirri skerðingu á eignarrétti við gildistöku skaðabótalaganna, sem varinn er af áðurnefndu eignarréttar-ákvæði stjórnarskrárinnar.

Reiknistuðull 6. gr. skaðabótalaga var hækkaður úr 7,5 í 10 með 1. gr. laga nr. 42/1996. Í 4. gr. laganna kemur fram, að þau skuli öðlast gildi 1. júlí 1996, en tjón stefnanda varð fyrir þann tíma, svo sem áður greinir. Eru því þegar af þeirri ástæðu eigi lagaskilyrði til að taka til greina varakröfu stefnanda um bætur fyrir varanlega örorku.

Með vísan til þess, sem að framan greinir, verða stefndu, Erco sf., Vátryggingafélag Íslands hf. og íslenska ríkið, sýknaðir af bótakröfu stefnanda vegna varanlegrar örorku.

Ekki er uppi ágreiningur um þær bætur, sem stefnanda hafa verið greiddar fyrir varanlegan miska, að fjárhæð 644.100 kr.

Samkvæmt framansögðu ber að dæma stefndu Erco sf. og Vátryggingafélag Íslands hf. til að greiða stefnanda óskipt 220.000 kr. ásamt 2% ársvöxtum samkvæmt 16. gr. skaðabótalaga frá 3. september 1994 til uppsögu dóms þessa, en dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla vaxtalaga nr. 25/1987 frá þeim degi til greiðsludags, allt að frádreginni innborgun 8. október 1996, að fjárhæð 90.000 kr. Þá verða sömu stefndu jafnframt dæmdir til að greiða stefnanda óskipt 18.917 kr. ásamt dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla vaxtalaga af 15.194 kr. frá 23. október 1996 til greiðsludags. Um upphafstíma dráttarvaxta í því tilviki er vísað til 15. gr. vaxtalaga.

Rétt þykir eftir atvikum, að málskostnaður milli stefnanda og stefnda íslenska ríkisins falli niður, en eftir úrslitum málsins ber að dæma stefndu Erco sf. og Vátryggingafélag Íslands hf. óskipt til að greiða stefnanda málskostnað, er telst hæfilega ákveðinn 93.375 kr. að meðtöldum virðisauka-skatti af málflutningsþóknun.

Dóminn kveður upp Helgi I. Jónsson héraðsdómari.

D ó m s o r ð:

Stefndi, íslenska ríkið, er sýknaður af kröfum stefnanda, Sigurðar Davíðssonar, í máli þessu.

Stefndu Erco sf. og Vátryggingafélag Íslands hf. greiði stefnanda óskipt 220.000 kr. ásamt 2% ársvöxtum samkvæmt 16. gr. skaðabótalaga frá 3. september 1994 til uppsögu dóms þessa, en dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla vaxtalaga nr. 25/1987 frá þeim degi til greiðsludags, allt að frádreginni innborgun 8. október 1996, að fjárhæð 90.000 kr. Þá greiði sömu stefndu stefnanda óskipt 18.917 kr. ásamt dráttar-

2020

vöxtum samkvæmt III. kafla vaxtalaga af 15.194 kr. frá 23. október 1996 til greiðsludags og 93.375 kr. í málskostnað.

Málskostnaður milli stefnanda og stefnda íslenska ríkisins fellur niður.
